

Anotace

- Aritmetické výrazy, notace a převody mezi nimi,
- grafy a jejich reprezentace,
- grafové algoritmy.

Zápis výrazu

- Jakými způsoby lze zapsat aritmetický výraz?

Zápis výrazu

- Jakými způsoby lze zapsat aritmetický výraz?
- $(10 + 5) * (15 - 4) / 2$ – tzv. infixní notace (operátor je mezi operandy),

Zápis výrazu

- Jakými způsoby lze zapsat aritmetický výraz?
- $(10 + 5) * (15 - 4) / 2 -$ tzv. infixní notace (operátor je mezi operandy),
- $/ * + 10 5 - 15 4 2 -$ tzv. prefixní notace (operátor je před operandy),

Zápis výrazu

- Jakými způsoby lze zapsat aritmetický výraz?
- $(10 + 5) * (15 - 4) / 2 -$ tzv. infixní notace (operátor je mezi operandy),
- $/ * + 10 5 - 15 4 2 -$ tzv. prefixní notace (operátor je před operandy),
- $/ (* (+ 10 5) (- 15 4)) 2$ (uzávorkování pro větší názornost),

Zápis výrazu

- Jakými způsoby lze zapsat aritmetický výraz?
- $(10 + 5) * (15 - 4) / 2 -$ tzv. infixní notace (operátor je mezi operandy),
- $/ * + 10 5 - 15 4 2 -$ tzv. prefixní notace (operátor je před operandy),
- $/ (* (+ 10 5) (- 15 4)) 2$ (uzávorkování pro větší názornost),
- $10 5 + 15 4 - * 2 / -$ postfixní notace (operátor je za operandy),

Zápis výrazu

- Jakými způsoby lze zapsat aritmetický výraz?
- $(10 + 5) * (15 - 4) / 2 -$ tzv. infixní notace (operátor je mezi operandy),
- $/ * + 10 5 - 15 4 2 -$ tzv. prefixní notace (operátor je před operandy),
- $/ (* (+ 10 5) (- 15 4)) 2$ (uzávorkování pro větší názornost),
- $10 5 + 15 4 - * 2 / -$ postfixní notace (operátor je za operandy),
- $((10 5 +) (15 4 -) *) 2 /$ (uzávorkováno),

Zápis výrazu

- Jakými způsoby lze zapsat aritmetický výraz?
- $(10 + 5) * (15 - 4) / 2 -$ tzv. infixní notace (operátor je mezi operandy),
- $/ * + 10 5 - 15 4 2 -$ tzv. prefixní notace (operátor je před operandy),
- $/ (* (+ 10 5) (- 15 4)) 2$ (uzávorkování pro větší názornost),
- $10 5 + 15 4 - * 2 / -$ postfixní notace (operátor je za operandy),
- $((10 5 +) (15 4 -) *) 2 /$ (uzávorkováno),
- stromem: Ve vrcholu buďto operátor (vrchol má dva syny) nebo operand (číslo, takový vrchol je listem).

Zápis výrazu

- Jakými způsoby lze zapsat aritmetický výraz?
- $(10 + 5) * (15 - 4) / 2 -$ tzv. infixní notace (operátor je mezi operandy),
- $/ * + 10 5 - 15 4 2 -$ tzv. prefixní notace (operátor je před operandy),
- $/ (* (+ 10 5) (- 15 4)) 2$ (uzávorkování pro větší názornost),
- $10 5 + 15 4 - * 2 / -$ postfixní notace (operátor je za operandy),
- $((10 5 +) (15 4 -) *) 2 /$ (uzávorkováno),
- stromem: Ve vrcholu buďto operátor (vrchol má dva syny) nebo operand (číslo, takový vrchol je listem).
- Pozor, evaluace bude jen naznačena, na slidech bude pseudokód, který je třeba interpretovat s fantazií!

Aritmetické výrazy a různé notace

- Výhody a nevýhody jednotlivých notací...
- Lze všechny tyto notace (zápisy) vyhodnotit?
- Lze mezi těmito notacemi převádět?
- Ano a dokonce velmi snadno pomocí stromového zápisu.

Evaluace prefixní notace

```
Rekurzí: function vyhodnot:integer;
begin
    if (na vstupu je číslo) then
        vyhodnot:=hodnota_čísla_na_vstupu
    else
        begin operator:=na_vstupu();
            arg1:=vyhodnot;
            arg2:=vyhodnot;
            vyhodnot:=proved(operator, arg1, arg2);
        end;
    end;
end;
```

Strom z prefixní notace

```
function pref_strom:strom;
begin
  if(na vstupu je číslo) then
    pref_strom:=list(hodnota_na_vstupu);
  else
    begin pom:=vrchol(operator);
      pom.arg1:=vyhodnot;
      pom.arg2:=vyhodnot;
      vyhodnot:=pom;
    end;
end;
```

funkce list vytvoří list,

funkce vrchol vytvoří vrchol stupně 2,

vrchol stupně 2 obsahuje prvky arg1 a arg2.

Jak ze stromu vygenerovat všechny notace?

- Rekurzivně:

Jak ze stromu vygenerovat všechny notace?

- Rekurzivně:
- Prolezeme strom tak, že v jedné fázi vlezeme do levého syna,

Jak ze stromu vygenerovat všechny notace?

- Rekurzivně:
- Prolezeme strom tak, že v jedné fázi vlezeme do levého syna,
- v jedné fázi do pravého syna a v jedné fázi vypíšeme údaj o operátoru.

Jak ze stromu vygenerovat všechny notace?

- Rekurzivně:
- Prolezeme strom tak, že v jedné fázi vlezeme do levého syna,
- v jedné fázi do pravého syna a v jedné fázi vypíšeme údaj o operátoru.
- Všechny tři notace získáme správným uspořádáním těchto tří fází.

Jak ze stromu vygenerovat všechny notace?

- Rekurzivně:
- Prolezeme strom tak, že v jedné fázi vlezeme do levého syna,
- v jedné fázi do pravého syna a v jedné fázi vypíšeme údaj o operátoru.
- Všechny tři notace získáme správným uspořádáním těchto tří fází.
- Do pravého syna půjdeme vždy až po návštěvě levého syna, **lišit se tedy bude jen okamžik výpisu údajů!**

Generování prefixní notace

```
procedure gen_pref(v:vrchol);  
begin  
    if(list(v)) then  
        vypis(v);  
    else  
begin vypis(v);  
        gen_pref(v.arg1);  
        gen_pref(v.arg2);  
    end;  
end;
```

Funkce vypis vypíše operátor resp. číslo.

funkce list zjistí, zda je současný vrchol list.

Generování postfixní notace

```
procedure gen_post(v:vrchol);
begin
    if(list(v)) then
        vypis(v);
    else
    begin gen_post(v.arg1);
        gen_post(v.arg2);
        vypis(v);
    end;
end;
```

Funkce vypis vypíše operátor resp. číslo.

funkce list zjistí, zda je současný vrchol list.

Generování infixní notace

skoro správně

```
procedure gen_post(v:vrchol);
begin
    if(list(v)) then
        vypis(v);
    else
        begin gen_post(v.arg1);
            vypis(v);
            gen_post(v.arg2);
        end;
    end;
end;
```

Funkce vypis vypíše operátor resp. číslo.

funkce list zjistí, zda je současný vrchol list.

Generování infixní notace

správně leč ošklivě

```
procedure gen_post(v:vrchol);
begin
  if(list(v)) then
    vypis(v);
  else
begin write('(');
      gen_post(v.arg1);
      vypis(v);
      gen_post(v.arg2);
      write(')');
    end;
end;
```

K vyhodnocení postfixní notace

Opakování:

Zásobník je datová struktura osazená operacemi:

- push – přidej na konec zásobníku,
- pop – uber z konce zásobníku,
- tedy kdo později přijde, ten je dříve odejit.

Evaluace postfixní notace

```
function eval_post:integer;
begin
  while not eof do
    begin if (na_vstupu_cislo) then
           push(cislo);
          if (na_vstupu_operator) then
            begin arg2:=pop;
                  arg1:=pop;
                  push(operator(arg1,arg2));
            end;
          end;
        writeln(pop);{Výsledek je na vrchu zásobníku}
    end;
end;
```

Strom z postfixní notace

```
function strom_post:vrchol;  
begin  
  while not eof do  
    begin if (na_vstupu_cislo) then  
           push(list(cislo));  
          if (na_vstupu_operator) then  
            begin pom:=vrchol(operator);  
                  pom.arg2:=pop;  
                  pom.arg1:=pop;  
                  push(pom);  
            end;  
          end;  
    end;  
  strom_post:=pop; {Výsledek na vrchu zásobníku}  
end;
```


Evaluace stromu

je snad jasná, ale přesto:

```
function eval_tree(v:vrchol);
begin
    if(list(v)) then
        eval_tree:=value(v)
    else
begin arg1:=eval_tree(v.arg1);
    arg2:=eval_tree(v.arg2);
    op:=operator(v);
    eval_tree:=op(arg1,arg2);
    end;
end;
```

Evaluace infixní notace

aneb Masakr u katova stromu

- Jedna možnost je najít operátor, který se provede jako poslední,
- výraz podle něj rozdělit, zavolat se na každou část zvlášť a nakonec provést operátor.
- Výhoda: Po rozmyšlení, jak najít poslední operátor snadno implementovatelné.
- Nevýhoda: Neustále traverzujeme výrazem a hledáme operátory.
- Jak třeba lze najít poslední provedený operátor:
  - 1 Najdi poslední operátor sčítání nebo odčítání mimo závorky,
  - 2 pokud nebyl nalezen, hledej poslední operátor násobení mimo závorky,
  - 3 pokud koukáme na samotné číslo, vyhodnoť ho,
  - 4 jinak oloupej závorky,

Pascalův trojúhelník

- Obsahuje kombinační čísla,

Pascalův trojúhelník

- Obsahuje kombinační čísla,
- n -tý řádek konkrétně obsahuje hodnoty $\binom{n}{0}, \binom{n}{1}, \dots, \binom{n}{n}$,

Pascalův trojúhelník

- Obsahuje kombinační čísla,
- n -tý řádek konkrétně obsahuje hodnoty $\binom{n}{0}, \binom{n}{1}, \dots, \binom{n}{n}$,
- při výpočtu využíváme toho, že $\binom{n}{k} = \binom{n-1}{k} + \binom{n-1}{k-1}$,

Pascalův trojúhelník

- Obsahuje kombinační čísla,
- n -tý řádek konkrétně obsahuje hodnoty $\binom{n}{0}, \binom{n}{1}, \dots, \binom{n}{n}$,
- při výpočtu využíváme toho, že $\binom{n}{k} = \binom{n-1}{k} + \binom{n-1}{k-1}$,
- pro jednoduchost chceme spočítat jen číslo $\binom{n}{k}$.

Pascalův trojúhelník rekurzivní řešení

- Získali jsme rekurenci $\binom{n}{k} = \binom{n-1}{k-1} + \binom{n-1}{k}$,
- z této snadno sestojíme rekurzivní program:

```
function kombin(n,k:integer):longint;  
begin  
    if (k=0) or (k=n) then kombin:=1;  
    else kombin:=kombin(n-1,k-1)+kombin(n-1,k);  
end;  
begin  
    kombin(100,50);  
end.
```

Málem stejný problém, pořád počítáme to samé mockrát.
Opět přidáme cache na výsledky.

Pascalův trojúhelník

```
const MAX=100;
var cache:array[0..MAX,0..MAX] of longint;
function kom(n,k:integer):longint;
begin
  if cache[n,k]=0 then
    begin if (k=0) or (k=n) then cache[n,k]:=1
          else cache[n,k]:=kom(n-1,k-1)+kom(n-1,k);
    end;
  kom:=cache[n,k];
end;
var n,k:integer;
begin
  read(n,k);
  writeln(kom(n,k));
end
```


Definice grafu

Definition

Grafem nazveme uspořádanou dvojici $G = (V, E)$, kde V nazveme množinou vrcholů a $E \subseteq \binom{V}{2}$ nazveme množinou hran.

Definice grafu

Definition

Grafem nazveme uspořádanou dvojici $G = (V, E)$, kde V nazveme množinou vrcholů a $E \subseteq \binom{V}{2}$ nazveme množinou hran.

Definition

Uspořádanou dvojici $G = (V, E)$ nazveme orientovaným grafem s množinou vrcholů V a množinou hran E , jestliže $E \subseteq V \times V$.

Definice grafu

Definition

Grafem nazveme uspořádanou dvojici $G = (V, E)$, kde V nazveme množinou vrcholů a $E \subseteq \binom{V}{2}$ nazveme množinou hran.

Definition

Uspořádanou dvojici $G = (V, E)$ nazveme orientovaným grafem s množinou vrcholů V a množinou hran E , jestliže $E \subseteq V \times V$.

- O grafech jste se učili na Diskrétní matematice, měli jste zřejmě i vybrané algoritmy. A algoritmy jsou typicky určeny k naprogramování.

Definice grafu

Definition

Grafem nazveme uspořádanou dvojici $G = (V, E)$, kde V nazveme množinou vrcholů a $E \subseteq \binom{V}{2}$ nazveme množinou hran.

Definition

Uspořádanou dvojici $G = (V, E)$ nazveme orientovaným grafem s množinou vrcholů V a množinou hran E , jestliže $E \subseteq V \times V$.

- O grafech jste se učili na Diskrétní matematice, měli jste zřejmě i vybrané algoritmy. A algoritmy jsou typicky určeny k naprogramování.
- Definice je pěkná, ale při programování nám nepomůže. Podbízí se otázka:

Definice grafu

Definition

Grafem nazveme uspořádanou dvojici $G = (V, E)$, kde V nazveme množinou vrcholů a $E \subseteq \binom{V}{2}$ nazveme množinou hran.

Definition

Uspořádanou dvojici $G = (V, E)$ nazveme orientovaným grafem s množinou vrcholů V a množinou hran E , jestliže $E \subseteq V \times V$.

- O grafech jste se učili na Diskrétní matematice, měli jste zřejmě i vybrané algoritmy. A algoritmy jsou typicky určeny k naprogramování.
- Definice je pěkná, ale při programování nám nepomůže. Podbízí se otázka:
- Jak graf reprezentovat při programování?

Reprezentace

- Z diskrétní matematiky znáte:

Reprezentace

- Z diskrétní matematiky znáte:
- Matici sousednosti A_G
  - je čtvercová matice obsahující nuly a jedničky, jejíž řádky a sloupce jsou indexovány vrcholy. Jednička odpovídá tomu, že mezi dotýčnými vrcholy hrana vede, nula znamená, že hrana nevede.

Reprezentace

- Z diskrétní matematiky znáte:
- Matici sousednosti A_G
  - je čtvercová matice obsahující nuly a jedničky, jejíž řádky a sloupce jsou indexovány vrcholy. Jednička odpovídá tomu, že mezi dotýčnými vrcholy hrana vede, nula znamená, že hrana nevede.
- Matici incidence B_G – řádky jsou indexovány vrcholy, sloupce hranami, jednička na pozici $B_G[i,j]$ říká, že hrana j přiléhá k vrcholu i .

Reprezentace

- Z diskrétní matematiky znáte:
- Matici sousednosti A_G
  - je čtvercová matice obsahující nuly a jedničky, jejíž řádky a sloupce jsou indexovány vrcholy. Jednička odpovídá tomu, že mezi dotýčnými vrcholy hrana vede, nula znamená, že hrana nevede.
- Matici incidence B_G – řádky jsou indexovány vrcholy, sloupce hranami, jednička na pozici $B_G[i, j]$ říká, že hrana j přiléhá k vrcholu i .
- Výhody a nevýhody?

Reprezentace

- Z diskrétní matematiky znáte:
- Matici sousednosti A_G
  - je čtvercová matice obsahující nuly a jedničky, jejíž řádky a sloupce jsou indexovány vrcholy. Jednička odpovídá tomu, že mezi dotýčnými vrcholy hrana vede, nula znamená, že hrana nevede.
- Matici incidence B_G – řádky jsou indexovány vrcholy, sloupce hranami, jednička na pozici $B_G[i, j]$ říká, že hrana j přiléhá k vrcholu i .
- Výhody a nevýhody?
- Jak mezi těmito reprezentacemi převádět?

Převod A_G na B_G a zpět

```
snuluj( $B_G$ );
index_hrany:=1;
for i:=1 to n do begin
  for j:=i+1 to n do begin
    if( $A_G[i,j]=1$ ) then
      begin
         $B_G[i, index\_hrany]:=1$ ;
         $B_G[j, index\_hrany]:=1$ ;
        inc(index_hrany);
      end;
  end;
end;
```

B_G na A_G

Buďto podobnou analýzou matice incidence, nebo:

$$A_G := B_G \times B_G^T;$$

for $i:=1$ to n do

$$A_G[i, i] := 0;$$

Důkaz.

Snadné cvičení z Kombinatoriky a grafů I.

Další reprezentace grafů

- Seznam vrcholů a k nim přilehlých hran:

Další reprezentace grafů

- Seznam vrcholů a k nim přilehlých hran:
- Tedy udržujeme seznam vrcholů a ke každému vrcholu vedeme seznam hran, které z něj vedou.

Další reprezentace grafů

- Seznam vrcholů a k nim přilehlých hran:
- Tedy udržujeme seznam vrcholů a ke každému vrcholu vedeme seznam hran, které z něj vedou.
- Jelikož zatím neumíte spojové seznamy, bylo by potřeba nejspíše použít pole.

Další reprezentace grafů

- Seznam vrcholů a k nim přilehlých hran:
- Tedy udržujeme seznam vrcholů a ke každému vrcholu vedeme seznam hran, které z něj vedou.
- Jelikož zatím neumíte spojové seznamy, bylo by potřeba nejspíše použít pole.

Funkce (proměnné) potřebné (resp. postačující) pro práci s grafem:

Další reprezentace grafů

- Seznam vrcholů a k nim přilehlých hran:
- Tedy udržujeme seznam vrcholů a ke každému vrcholu vedeme seznam hran, které z něj vedou.
- Jelikož zatím neumíte spojové seznamy, bylo by potřeba nejspíše použít pole.

Funkce (proměnné) potřebné (resp. postačující) pro práci s grafem:

- `najdi_sousedy(v)`,

Další reprezentace grafů

- Seznam vrcholů a k nim přilehlých hran:
- Tedy udržujeme seznam vrcholů a ke každému vrcholu vedeme seznam hran, které z něj vedou.
- Jelikož zatím neumíte spojové seznamy, bylo by potřeba nejspíše použít pole.

Funkce (proměnné) potřebné (resp. postačující) pro práci s grafem:

- najdi_sousedy(v),
- vrcholy,

Další reprezentace grafů

- Seznam vrcholů a k nim přilehlých hran:
- Tedy udržujeme seznam vrcholů a ke každému vrcholu vedeme seznam hran, které z něj vedou.
- Jelikož zatím neumíte spojové seznamy, bylo by potřeba nejspíše použít pole.

Funkce (proměnné) potřebné (resp. postačující) pro práci s grafem:

- `najdi_sousedy(v)`,
- `vrcholy`,
- `hrany` nebo `hrana(u,v)`, to ale umíme zjistit pomocí `vrcholy` a `najdi_sousedy`,

Další reprezentace grafů

- Seznam vrcholů a k nim přilehlých hran:
- Tedy udržujeme seznam vrcholů a ke každému vrcholu vedeme seznam hran, které z něj vedou.
- Jelikož zatím neumíte spojové seznamy, bylo by potřeba nejspíše použít pole.

Funkce (proměnné) potřebné (resp. postačující) pro práci s grafem:

- `najdi_sousedy(v)`,
- `vrcholy`,
- `hrany` nebo `hrana(u,v)`, to ale umíme zjistit pomocí `vrcholy` a `najdi_sousedy`,
- případně další (`vaha_vrcholu(v)`, `vaha_hrany(e)`...).

Další reprezentace grafů

- Seznam vrcholů a k nim přilehlých hran:
- Tedy udržujeme seznam vrcholů a ke každému vrcholu vedeme seznam hran, které z něj vedou.
- Jelikož zatím neumíte spojové seznamy, bylo by potřeba nejspíše použít pole.

Funkce (proměnné) potřebné (resp. postačující) pro práci s grafem:

- `najdi_sousedy(v)`,
- `vrcholy`,
- `hrany` nebo `hrana(u,v)`, to ale umíme zjistit pomocí `vrcholy` a `najdi_sousedy`,
- případně další (`vaha_vrcholu(v)`, `vaha_hrany(e)`...).
- Výhody a nevýhody?

Další reprezentace grafů

- Seznam vrcholů a k nim přilehlých hran:
- Tedy udržujeme seznam vrcholů a ke každému vrcholu vedeme seznam hran, které z něj vedou.
- Jelikož zatím neumíte spojové seznamy, bylo by potřeba nejspíše použít pole.

Funkce (proměnné) potřebné (resp. postačující) pro práci s grafem:

- `najdi_sousedy(v)`,
- `vrcholy`,
- `hrany` nebo `hrana(u,v)`, to ale umíme zjistit pomocí `vrcholy` a `najdi_sousedy`,
- případně další (`vaha_vrcholu(v)`, `vaha_hrany(e)`...).
- Výhody a nevýhody?
- Je-li graf orientovaný, musíme reprezentaci modifikovat.

Sled, tah, cesta, kružnice

Definition

Sled, tah, cesta, kružnice

Definition

- Sledem délky k nazveme posloupnost hran tvaru $\{v_0, v_1\}, \{v_1, v_2\}, \{v_2, v_3\}, \dots, \{v_{k-1}, v_k\}$.

Sled, tah, cesta, kružnice

Definition

- Sledem délky k nazveme posloupnost hran tvaru $\{v_0, v_1\}, \{v_1, v_2\}, \{v_2, v_3\}, \dots, \{v_{k-1}, v_k\}$.
- Tahem nazveme sled, v němž se každá hrana vyskytne nejvýše jednou.

Sled, tah, cesta, kružnice

Definition

- Sledem délky k nazveme posloupnost hran tvaru $\{v_0, v_1\}, \{v_1, v_2\}, \{v_2, v_3\}, \dots, \{v_{k-1}, v_k\}$.
- Tahem nazveme sled, v němž se každá hrana vyskytne nejvýše jednou.
- Cestou nazveme tah (nebo sled), ve kterém se každý vrchol vyskytuje nejvýše jednou (přesněji kde se každý vrchol vyskytuje právě ve dvou po sobě jdoucích hranách).

Sled, tah, cesta, kružnice

Definition

- Sledem délky k nazveme posloupnost hran tvaru $\{v_0, v_1\}, \{v_1, v_2\}, \{v_2, v_3\}, \dots, \{v_{k-1}, v_k\}$.
- Tahem nazveme sled, v němž se každá hrana vyskytne nejvýše jednou.
- Cestou nazveme tah (nebo sled), ve kterém se každý vrchol vyskytuje nejvýše jednou (přesněji kde se každý vrchol vyskytuje právě ve dvou po sobě jdoucích hranách).
- Tah nazveme kružnicí, pokud začíná a končí v tomtéž vrcholu a pokud se v něm každý vrchol objeví právě jednou.

Souvislost, strom

Definition

Souvislost, strom

Definition

- Graf je souvislý, pokud se lze z každého jeho vrcholu dostat do každého jiného (vrcholu).

Souvislost, strom

Definition

- Graf je souvislý, pokud se lze z každého jeho vrcholu dostat do každého jiného (vrcholu).
- Graf je strom, pokud je souvislý a neobsahuje kružnice.

Souvislost, strom

Definition

- Graf je souvislý, pokud se lze z každého jeho vrcholu dostat do každého jiného (vrcholu).
  - Graf je strom, pokud je souvislý a neobsahuje kružnice.
-
- Definice jsou pěkné, ale pomohou nám při programování?

Souvislost, strom

Definition

- Graf je souvislý, pokud se lze z každého jeho vrcholu dostat do každého jiného (vrcholu).
  - Graf je strom, pokud je souvislý a neobsahuje kružnice.
-
- Definice jsou pěkné, ale pomohou nám při programování?
  - Jak ověříte, zda je graf souvislý?

Souvislost, strom

Definition

- Graf je souvislý, pokud se lze z každého jeho vrcholu dostat do každého jiného (vrcholu).
  - Graf je strom, pokud je souvislý a neobsahuje kružnice.
-
- Definice jsou pěkné, ale pomohou nám při programování?
  - Jak ověříte, zda je graf souvislý?
  - Použijeme vhodné tvrzení.

Souvislost, strom

Definition

- Graf je souvislý, pokud se lze z každého jeho vrcholu dostat do každého jiného (vrcholu).
  - Graf je strom, pokud je souvislý a neobsahuje kružnice.
-
- Definice jsou pěkné, ale pomohou nám při programování?
  - Jak ověříte, zda je graf souvislý?
  - Použijeme vhodné tvrzení.
  - Jak zjistíte, zda je graf strom?

Souvislost, strom

Definition

- Graf je souvislý, pokud se lze z každého jeho vrcholu dostat do každého jiného (vrcholu).
  - Graf je strom, pokud je souvislý a neobsahuje kružnice.
-
- Definice jsou pěkné, ale pomohou nám při programování?
  - Jak ověříte, zda je graf souvislý?
  - Použijeme vhodné tvrzení.
  - Jak zjistíte, zda je graf strom?
  - Podobně.

Souvislost grafu

Graf je souvislý právě když se lze z jednoho jeho vrcholu dostat do všech ostatních

```
for i in vrcholy do
    nenavstiv(i); {jeste jsme nic nenavstivili}
i:=startovni_vrchol;
fronta:={i};{na dosažitelné vrcholy}
while nonempty(fronta) do begin
    navstiv(i);
    fronta:=fronta+nenavstivene_sousedy(i);
end;
souvisly:=true;
for i in vrcholy do begin
    if nenavstiveny(i) then
        souvisly:=false;
```

Analýza algoritmu

- for-cyklus proběhne nejvýš n -krát.

Analýza algoritmu

- for-cyklus proběhne nejvýš n -krát.
- while-cyklus proběhne pro každý vrchol nejvýše jednou a podívá se na sousedy současného vrcholu.

Analýza algoritmu

- for-cyklus proběhne nejvýš n -krát.
- while-cyklus proběhne pro každý vrchol nejvýše jednou a podívá se na sousedy současného vrcholu.
- Složitost bude záviset na reprezentaci (jak rychle umíme najít sousedy vrcholu).

Analýza algoritmu

- for-cyklus proběhne nejvýš n -krát.
- while-cyklus proběhne pro každý vrchol nejvýše jednou a podívá se na sousedy současného vrcholu.
- Složitost bude záviset na reprezentaci (jak rychle umíme najít sousedy vrcholu).
- Složitost bude $\Omega(m)$ (na každou hranu musíme kouknout).

Analýza algoritmu

- for-cyklus proběhne nejvýš n -krát.
- while-cyklus proběhne pro každý vrchol nejvýše jednou a podívá se na sousedy současného vrcholu.
- Složitost bude záviset na reprezentaci (jak rychle umíme najít sousedy vrcholu).
- Složitost bude $\Omega(m)$ (na každou hranu musíme kouknout).
- Pokud máme seznam hran u vrcholu, bude složitost $O(m)$,

Analýza algoritmu

- for-cyklus proběhne nejvýš n -krát.
- while-cyklus proběhne pro každý vrchol nejvýše jednou a podívá se na sousedy současného vrcholu.
- Složitost bude záviset na reprezentaci (jak rychle umíme najít sousedy vrcholu).
- Složitost bude $\Omega(m)$ (na každou hranu musíme kouknout).
- Pokud máme seznam hran u vrcholu, bude složitost $O(m)$,
- pokud máme matici sousednosti, bude složitost $O(n^2)$,

Analýza algoritmu

- for-cyklus proběhne nejvýš n -krát.
- while-cyklus proběhne pro každý vrchol nejvýše jednou a podívá se na sousedy současného vrcholu.
- Složitost bude záviset na reprezentaci (jak rychle umíme najít sousedy vrcholu).
- Složitost bude $\Omega(m)$ (na každou hranu musíme kouknout).
- Pokud máme seznam hran u vrcholu, bude složitost $O(m)$,
- pokud máme matici sousednosti, bude složitost $O(n^2)$,
- máme-li matici incidence, složitost může být i $\Theta(mn^2)$.

Analýza algoritmu

- for-cyklus proběhne nejvýš n -krát.
- while-cyklus proběhne pro každý vrchol nejvýše jednou a podívá se na sousedy současného vrcholu.
- Složitost bude záviset na reprezentaci (jak rychle umíme najít sousedy vrcholu).
- Složitost bude $\Omega(m)$ (na každou hranu musíme kouknout).
- Pokud máme seznam hran u vrcholu, bude složitost $O(m)$,
- pokud máme matici sousednosti, bude složitost $O(n^2)$,
- máme-li matici incidence, složitost může být i $\Theta(mn^2)$.
- Při vhodné reprezentaci je tedy složitost $\Theta(m + n)$.

Poznámky

- Použijeme-li frontu, jedná se o algoritmus vlny (prohledávání do šířky) z jednoho vrcholu.

Poznámky

- Použijeme-li frontu, jedná se o algoritmus vlny (prohledávání do šířky) z jednoho vrcholu.
- Můžeme použít i zásobník, v tom případě se jedná o prohledávání do hloubky

Poznámky

- Použijeme-li frontu, jedná se o algoritmus vlny (prohledávání do šířky) z jednoho vrcholu.
- Můžeme použít i zásobník, v tom případě se jedná o prohledávání do hloubky
- Výhody a nevýhody:

Poznámky

- Použijeme-li frontu, jedná se o algoritmus vlny (prohledávání do šířky) z jednoho vrcholu.
- Můžeme použít i zásobník, v tom případě se jedná o prohledávání do hloubky
- Výhody a nevýhody:
- Při hledání do hloubky můžeme použít rekurzi a nemusíme si aktuálně pamatovat sousedy prohledávaného vrcholu.

Poznámky

- Použijeme-li frontu, jedná se o algoritmus vlny (prohledávání do šířky) z jednoho vrcholu.
- Můžeme použít i zásobník, v tom případě se jedná o prohledávání do hloubky
- Výhody a nevýhody:
- Při hledání do hloubky můžeme použít rekurzi a nemusíme si aktuálně pamatovat sousedy prohledávaného vrcholu.
- Hledání do šířky navštíví vrchol po nejkratší cestě.

Hledání kružnice

Graf má kružnici, pokud se při prohledávání grafu vrátíme do už navštíveného vrcholu.

```
kruznice:=false; {zatim zadna}
for i in vrcholy do nenavstiv(i);
for i in vrcholy do
  if nenavstiveny(i) then{nova komponenta}
  begin fronta:={i};
    while(nonempty(fronta)) do
      begin prvni prvek vyrad z fronty a prirad do i;
        if(navstiveny(i)) then
          kruznice:=true;
        else for j in sousedy(i) do
          begin fronta:=fronta+{j};
            smaz_hranu({i,j});
          end;
        end;
      end;
    end;
  end;
end; end;
```

Strom

- Budeme testovat, zda je graf souvislý a bez kružnic, tedy použijeme oba předešlé algoritmy.

Strom

- Budeme testovat, zda je graf souvislý a bez kružnic, tedy použijeme oba předešlé algoritmy.
- Anebo budeme testovat, zda je bez kružnic a má jen jednu komponentu.

Strom

- Budeme testovat, zda je graf souvislý a bez kružnic, tedy použijeme oba předešlé algoritmy.
- Anebo budeme testovat, zda je bez kružnic a má jen jednu komponentu.
- Anebo otestujeme souvislost (či kružnice) a správný počet hran.

Nejkratší cesta

Hledáme-li v grafu nejkratší cestu z vrcholu do vrcholu, záleží na reprezentaci:

- Prolezeme graf do šířky (máme-li seznam vrcholů a hran),

Theorem

V matici A_G^k hodnota na pozici i, j určuje počet sledů délky k z vrcholu i do vrcholu j .

Corollary

V matici $(A_G + I)^k$ určuje hodnota na pozici i, j počet sledů délky nejvýše k z i do j .

Nejkratší cesta

Hledáme-li v grafu nejkratší cestu z vrcholu do vrcholu, záleží na reprezentaci:

- Prolezeme graf do šířky (máme-li seznam vrcholů a hran),
- mocníme matici sousednosti, pokud máme maticovou reprezentaci.

Theorem

V matici A_G^k hodnota na pozici i, j určuje počet sledů délky k z vrcholu i do vrcholu j .

Corollary

V matici $(A_G + I)^k$ určuje hodnota na pozici i, j počet sledů délky nejvýše k z i do j .

Dijkstrův algoritmus

Hledá nejkratší cestu z daného vrcholu (do všech ostatních)

Vstup: Graf s nezáporně ohodnocenými hranami.

- Udržujeme "frontu" vrcholů seříděnou podle dosud nejkratší cesty do nich.
- Na začátku inicializujeme vzdálenosti do všech vrcholů kromě startovního nekonečnem (tedy dost vysokou hodnotou) a vzdálenost do startu nulou.
- Startovní vrchol přidáme do "fronty" dosažitelných vrcholů.
- Vrchol, do kterého se dostaneme nejkratší cestou z fronty odstraníme a pokusíme se cestu jdoucí z něj rozšířit do jeho sousedů.
- Toto opakuj, dokud je "fronta" neprázdná.

Rozšíření cesty

Rozšíření cesty vypadá tak, že pro vrchol v ve vzdálenosti $d(v)$ zkusíme pro každou hranu $\{v, w\}$, zda

$$d(w) > d(v) + \text{delka}(\{v, w\}).$$

Pokud ano, $d(w) := d(v) + \text{delka}(\{v, w\})$ a oprav pozici vrcholu w ve "frontě".

Analýza

- Algoritmus je popsán a dokázán v mnoha knihách (a skriptech), kupř. Kapitoly z diskrétní matematiky nebo Algebraické algoritmy (Kučera, Nešetřil)...

Analýza

- Algoritmus je popsán a dokázán v mnoha knihách (a skriptech), kupř. Kapitoly z diskrétní matematiky nebo Algebraické algoritmy (Kučera, Nešetřil)...
- Konečnost: V každé iteraci odstraníme z "fronty" jeden vrchol, který se v ní už neobjeví (protože mezi vrcholy ve frontě měl nejmenší vzdálenost od startu a vzdálenosti jsou nezáporné).

Analýza

- Algoritmus je popsán a dokázán v mnoha knihách (a skriptech), kupř. Kapitoly z diskretní matematiky nebo Algebraické algoritmy (Kučera, Nešetřil)...
- Konečnost: V každé iteraci odstraníme z "fronty" jeden vrchol, který se v ní už neobjeví (protože mezi vrcholy ve frontě měl nejmenší vzdálenost od startu a vzdálenosti jsou nezáporné).
- Parciální správnosti pomůže invariant: V každém kroku evidujeme nejkratší cesty ze startu používající pouze vrcholy již odstraněné z "fronty".

Analýza

- Algoritmus je popsán a dokázán v mnoha knihách (a skriptech), kupř. Kapitoly z diskrétní matematiky nebo Algebraické algoritmy (Kučera, Nešetřil)...
- Konečnost: V každé iteraci odstraníme z "fronty" jeden vrchol, který se v ní už neobjeví (protože mezi vrcholy ve frontě měl nejmenší vzdálenost od startu a vzdálenosti jsou nezáporné).
- Parciální správnosti pomůže invariant: V každém kroku evidujeme nejkratší cesty ze startu používající pouze vrcholy již odstraněné z "fronty".
- Z invariantu plyne korektnost.

Analýza

- Algoritmus je popsán a dokázán v mnoha knihách (a skriptech), kupř. Kapitoly z diskrétní matematiky nebo Algebraické algoritmy (Kučera, Nešetřil)...
- Konečnost: V každé iteraci odstraníme z "fronty" jeden vrchol, který se v ní už neobjeví (protože mezi vrcholy ve frontě měl nejmenší vzdálenost od startu a vzdálenosti jsou nezáporné).
- Parciální správnosti pomůže invariant: V každém kroku evidujeme nejkratší cesty ze startu používající pouze vrcholy již odstraněné z "fronty".
- Z invariantu plyne korektnost.
- Jde jen o modifikovaný algoritmus vlny, tedy hledání do šířky!

Analýza

- Algoritmus je popsán a dokázán v mnoha knihách (a skriptech), kupř. Kapitoly z diskrétní matematiky nebo Algebraické algoritmy (Kučera, Nešetřil)...
- Konečnost: V každé iteraci odstraníme z "fronty" jeden vrchol, který se v ní už neobjeví (protože mezi vrcholy ve frontě měl nejmenší vzdálenost od startu a vzdálenosti jsou nezáporné).
- Parciální správnosti pomůže invariant: V každém kroku evidujeme nejkratší cesty ze startu používající pouze vrcholy již odstraněné z "fronty".
- Z invariantu plyne korektnost.
- Jde jen o modifikovaný algoritmus vlny, tedy hledání do šířky!
- Složitost významně závisí na reprezentaci grafu a na reprezentaci "fronty"!

Poznámky

- Pokud jde o graf neohodnocený (délka všech hran je 1), potom se z Dijkstrova algoritmu stane obyčejný algoritmus vlny.

Poznámky

- Pokud jde o graf neohodnocený (délka všech hran je 1), potom se z Dijkstrova algoritmu stane obyčejný algoritmus vlny.
- Aplikace grafových algoritmů: Zde začíná teoretická informatika. :-)

Poznámky

- Pokud jde o graf neohodnocený (délka všech hran je 1), potom se z Dijkstrova algoritmu stane obyčejný algoritmus vlny.
- Aplikace grafových algoritmů: Zde začíná teoretická informatika. :-)
- Příklady využití grafových algoritmů:

Poznámky

- Pokud jde o graf neohodnocený (délka všech hran je 1), potom se z Dijkstrova algoritmu stane obyčejný algoritmus vlny.
- Aplikace grafových algoritmů: Zde začíná teoretická informatika. :-)
- Příklady využití grafových algoritmů:
- Theseus a Minotaurus,

Poznámky

- Pokud jde o graf neohodnocený (délka všech hran je 1), potom se z Dijkstrova algoritmu stane obyčejný algoritmus vlny.
- Aplikace grafových algoritmů: Zde začíná teoretická informatika. :-)
- Příklady využití grafových algoritmů:
- Theseus a Minotaurus,
- Král (či jiné figurky) na šachovnicích různých tvarů s různě pozakazovanými políčky,

Poznámky

- Pokud jde o graf neohodnocený (délka všech hran je 1), potom se z Dijkstrova algoritmu stane obyčejný algoritmus vlny.
- Aplikace grafových algoritmů: Zde začíná teoretická informatika. :-)
- Příklady využití grafových algoritmů:
- Theseus a Minotaurus,
- Král (či jiné figurky) na šachovnicích různých tvarů s různě pozakazovanými políčky,
- ...

Další grafové problémy/algoritmy

- Minimální kostra, aneb jak natáhnout elektrické vedení?
- Eulerovský graf, aneb lze všechny hrany grafu nakreslit jedním tahem (abychom žádnou hranou neprojeli dvakrát)?
- Hamiltonskost, aneb kružnice, která navštíví všechny vrcholy (každý právě jednou),
- Klika, aneb maximální úplný podgraf,
- Barevnost, aneb jaký je nejmenší počet barev takový, abychom mohli obarvit vrcholy grafu tak, že sousední vrcholy nedostanou stejnou barvu?
- Hranová barevnost, aneb jaký je nejmenší počet barev takový, abychom mohli obarvit hrany grafu tak, aby žádná dvojice hran přiléhající ke společnému vrcholu neměla stejnou barvu?
- ...

Konec

Děkuji za pozornost...